

برابری در فرصت‌ها
دیدار زنان و دختران با رهبر انقلاب

مسئولیت ایرانی بودن
ژاله آموزگار

اقتباسی هوشمندانه
درباره سریال بامداد خمار

مجلس با کاهش سقف کیفری مهریه از ۱۱۰ سکه به ۱۴ سکه موافقت کرد

مصوبه مجلس با وجود اهداف مثبت برای کاهش تعداد زندانیان با واکنش منفی مدافعان حقوق زنان روبه‌رو شد
سازندگی به بررسی این موضوع پرداخته است

فائزه مومنی

گروه اجتماعی

مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی روز چهارشنبه با تصویب ماده (۱) طرح اصلاح قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی و قانون مدنی، یک تغییر بنیادین در شیوه برخورد با محکومان مالی مهریه ایجاد کرد. براساس این مصوبه که با ۱۷۷ رأی موافق

به تصویب رسید، سقف مجازات کیفری (نظیر حبس یا نظارت الکترونیکی) برای مهریه به حداکثر ۱۴ سکه تمام بهار آزادی یا معادل آن محدود می‌شود. این تصمیم عملاً سقف سابق ۱۱۰ سکه که براساس قانون حمایت خانواده ۱۳۹۱ مبنای ضمانت اجرای کیفری بود را به‌طور چشمگیری کاهش داد. نمایندگان مجلس تأکید کرده‌اند که این مصوبه به معنای محدود کردن میزان مهریه نیست؛ زیرا توافق زوجین بر سر هر

میزان مهریه (مانند ۱۰۰، ۲۰۰ یا بیشتر سکه) به قوت خود باقی است. اما آنچه تغییر کرده ضمانت اجرای کیفری آن است. مطابق پیشنهاد تصویب شده، اگر مهریه بیش از ۱۴ سکه باشد، مطالبه مازاد بر این میزان فقط براساس ملاتت زوج (توانمندی مالی او) و از طریق پیگیری‌های حقوقی قابل وصول است و دیگر شامل مجازات‌هایی چون حبس یا نظارت سامانه‌های الکترونیکی نخواهد شد.

عباس گودرزی، سخنگوی هیأت رئیسه مجلس و سایر نمایندگان، هدف اصلی این مصوبه را حبس‌زدایی از دیونی که مابه‌ازای مالی (نظیر دریافت وجه نقد یا کالا) نداشته‌اند، اعلام کردند. این دیون شامل مهریه، دیه جرایم غیرعمدی و ضمان قهری است. به گفته آنها، «زندان جای بدهکار غیرعمدی نیست که وجهی مابه‌ازا دریافت نکرده است؛ زندان جای بزه‌کار است.»

ادامه در صفحه ۷

ترمیم یا تقابل؟

رئیس‌جمهور بین دو لبه قیچی استیضاح وزرا و ترمیم کابینه باید یکی را انتخاب کند

یادداشت روز

زنان بی‌دفاع تراز همیشه

درباره تصویب سقف ۱۴ سکه برای مهریه در مجلس

مریم باقی

حقوق‌دان و روزنامه‌نگار

مجلس شورای اسلامی که نمایندگان آن با آرای حداقلی در این جایگاه قرار گرفته‌اند، طبیعتاً معزف و جدان عمومی به‌شمار نمی‌رود به‌گونه‌ای که سرنوشت بیش از ۸۰ میلیون ایرانی را رقم بزند. مجلس نه‌تنها با طرح‌های غیرمصلحانه، دولت را محدود و زمینگیر می‌کند مانند سنگ‌اندازی در روابط خارجی و مذاکرات بلکه لوايح دولت را هم قلع و قمع می‌کند مانند لایحه معروف به منع خشونت علیه زنان. دیروز (چهارشنبه) نیز مجلس در کمال بی‌اعتنایی به جامعه به‌خصوص جامعه زنان، سقف مهریه را تا ۱۴ سکه پایین کشید. بیش از این میزان هیچ ضمانت اجرایی ندارد. عملاً استطاعه شدن مهریه اما رأی نیاورد والا عملاً تنها حقی که برای زنان باقی مانده بود که البته همیشه چالش‌هایی داشته از آنان سلب می‌شد. زیرا زنان برای مطالبه همان ۱۴ سکه هم باید در دادگاه‌ها می‌دویدند تا استطاعت مرد را برای پرداخت آن ثابت کنند. در مطلبی که پیش‌تر نوشته بودم، بیان شد که ۱۴ سکه پس از جدایی اگر پرداخت هم شود برای زن در این شرایط اقتصادی هیچ پشتوانه محکمی نیست به‌خصوص اگر با تقسیط هم دریافت کند. با این میزان او نه‌تنها نخواهد توانست، مسکن و سرپناهی اختیار کند که برای تأمین مخارج آینده او هم کفاف نخواهد داشت. مجلس ادعا دارد برای حل مسئله زندان برای مردان به سبب مهریه دست به چنین اصلاحاتی زده اما این بیراهه رفتن است. راه کاهش زندانیان مهریه این نیست. بهره‌گیری از شیوه‌های تخصصی برای قانونگذاری در همه دنیا اینگونه است که از نهادهای مدنی، تخصصی و اساتید آن رشته برای تدوین قانون یا اصلاح آن دعوت به هم‌اندیشی می‌کنند. شایسته این بود که مجلس برای اینکه رادحل کاهش جمعیت کیفری زندانیان مهریه را بدون ضایع کردن حقوق زنان و امکانات دفاعی آنان بیابد از خود جامعه زنان، تشکل‌ها، نهادهای فعال در این زمینه و اساتید این رشته دعوت به هم‌اندیشی می‌کرد. اگر برای مجلس کاهش جمعیت کیفری زندانیان اهمیت داشته باشد درباره زندانیان وجدان نیز همین اندازه جدی باشند نه اینکه فقط زندانیان مهریه برای آنها مهم باشد. ثانیاً می‌توانستند نه‌فقط از پایند الکترونیک که از الزامات قانونی دیگر به‌جای حبس استفاده کنند. ثالثاً، بسیاری از زنان برای گرفتن حق طلاق مجبور به گذشت کامل از مهریه بوده‌اند و بسیاری تا پایان عمر هم مهریه مطالبه نمی‌کنند. مگر چند درصد از مهریه ۱۱۰ سکه‌ای که قانون قبلی تعیین کرده بود، سوءاستفاده کرده‌اند که موجب حبس همسر شده چنانکه این چنین به صرافت تغییر قانون افتاده‌اند؟! آیا نباید به‌جای کاهش سقف مهریه راه سوءاستفاده محدود می‌شد؟ کاش در اصلاح قوانین دیگر مانند حق طلاق، حق حضانت، حق اشتغال و تحصیل، حق خروج از کشور، فرزندکشی بدون مجازات پدر، زن‌کشی بدون مجازات مکفی و... هم همین قدر مصمم بودند. ادعا کرده‌اند در همین قانون، حق طلاق را برای زن تسهیل کرده‌اند. اما پس از دو سال عسر و حرج، مجبور باشند تمام حقوق قانونی خود را بیخشند تا خود را رها کنند، لطف است؟! مهریه شاید در یک شرایط برابر قابل نقد باشد و تصفیه اموال ترجیح داشته باشد اما در این شرایط نابرابر تنها ابزار زنان برای گرفتن حق طلاق و حضانت و... است که مجلس این امکان زنان برای دفاع از حقوق خویش و حق مادری را هم سلب می‌کند. گویی زنان باید همان «ضعیفه» باشند که نقش خدمات‌دهی خود را ایفا کنند و مرد حق داشته باشد هر زمان که اراده کرد، او را طلاق دهد و بدون هیچ پشتوانه‌ای او را در جامعه رها کند. مجلسیان تبعات اجتماعی چنین اتفاقاتی را نمی‌بینند. اگر متعمر مردان خدشه‌دار شد، نشوز به زن می‌یابند و او را با زور قانون، وادار به تمکین می‌کنند و زن که در قانون اساسی گفته شده باید دارای ارزش و کرامت باشد و برای احیای شخصیت مادی و معنوی‌اش کوشیده شود فقط در حد شعارها و برای گرفتن رأی‌های بعدی واجد حرمت است. اینکه به جامعه القا شود و هنگام انتخابات از زنان و کرامت‌شان سخن می‌گویند ولی در عمل و قانون‌نگاری آنان را لِه می‌کنند! پیامدهای نامطلوبی دارد. مردم در مشکلات مختلفی دست و پنجه نرم می‌کنند ولی اولویت مجلس در زیر هوای آلوده و کشنده این روزها امحای حق مهر زنان بود! این یک محرومیت قانونی بارز علیه زنان و حتی نهاد خانواده است.

رهنمود

برابری در فرصت‌ها

رهبر انقلاب: رسانه‌ها مراقب باشند
ترویج‌دهنده تفکر غلط غربی درباره زن نباشند

گروه سیاسی: رهبر انقلاب روز گذشته در دیدار هزاران نفر از زنان و دختران، «عدالت در رفتار اجتماعی و خانوادگی» را اولین حق زنان برشمردند و با تأکید بر وظیفه دولت و آحاد جامعه در تأمین این حق، گفتند: «حفظ امنیت، حرمت و کرامت» از حقوق اصلی زنان است و برخلاف سرمایه‌داری غرب که کرامت زن را لگدمال می‌کند، اسلام بر رعایت کامل احترام زن تأکید دارد. آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به اینکه فرهنگ منحط غربی و سرمایه‌داری از نگاه اسلام کاملاً مردود است، افزودند: در اسلام برای حفظ شأن زنان و مهار خواش‌های بسیار قوی و خطرناک جنسی، محدودیت‌ها و احکامی در «ارتباط زن با مرد، پوشش زن و مرد، حجاب زن و تشویق به ازدواج» وجود دارد که کاملاً منطبق با طبیعت زن و مصلحت و نیازهای حقیقی جامعه است؛ در حالی که مهار کشش‌های بی‌پایان و مخرب جنسی در فرهنگ غربی مطلقاً مورد توجه نیست.

رهبر انقلاب، زن و مرد را در اسلام دو عنصر متعادل با مشترکات فراوان و برخی تفاوت‌های ناشی از جسم و طبیعت دانستند و گفتند: برخلاف فراموشی نهاد خانواده در فرهنگ غلط غربی در اسلام برای «زن، مرد و فرزندان» به‌عنوان عناصر شکل‌دهنده خانواده، حقوق متقابل و مشخصی دیده شده است. ایشان با اشاره به روایتی از پیغمبر اکرم که زن را «گل» و نه «کارگرزار و مأمور انجام کارهای خانه» می‌داند، افزودند: در این نگاه باید با پرهیز از عتاب و خطاب زن، او را همچون گل مراقبت و محافظت کرد تا او نیز خانه را از رنگ و عطر خود برخوردار سازد. آیت‌الله خامنه‌ای، مثال زدن قرآن از دو بانوی مؤمن یعنی مریم و آسیه (همسر فرعون) را یک شاخص برای همه مردان و زنان مؤمن و نشان‌دهنده اهمیت فکر و عمل زن خواندند و گفتند: حقوق اجتماعی زن همچون تساوی دستمزد با مردان در کار واحد، بیمه زنان شاغل و یا سرپرست خانوار، مرخصی‌های ویژه زنان و ده‌ها مسئله دیگر باید بدون تبعیض رعایت شود و محفوظ باشد. ایشان همچنین افزودند: حق مهم و بزرگ دیگر زن در خانه، «نهی هرگونه خشونت علیه او» و اجتناب کامل از انحرافات رایج در غرب همچون کشتن و یا کتک زدن زنان به دست مردان و همسران است.

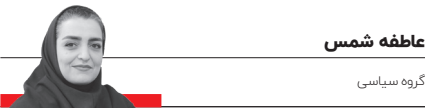
رهبر انقلاب «پرهیز از تحمیل کار خانه به زن»، «کمک شوهر به زن در گذراندن عوارض فرزندآوری» و «باز گذاشتن راه ترقی و پیشرفت علمی و شغلی» را از دیگر حقوق زنان دانستند و با تأکید بر اینکه زن مدیر و رئیس خانه است، گفتند: باید از زنان که با وجود درآمدهای ناکافی و ثابت همسران و گرانی اجناس، هنرمندانه خانه را اداره می‌کنند، قدردانی کرد.

ایشان در بیان تقابل نگاه سرمایه‌داری و اسلام به زن، «تخریب بنای خانواده» و ایجاد آسیب‌هایی همچون کودکان پدرنشناس، کاهش نسب‌های خانوادگی، باندهای شکار دختران جوان و ترویج روزافزون بی‌بندوباری جنسی به نام آزادی را از گناهان بزرگ فرهنگ سرمایه‌داری در یکی دو قرن اخیر برشمردند و گفتند: سرمایه‌داری غرب با فریبکاری، اسم این حجم عظیم از کارهای خلاف را «آزادی» می‌گذارد و برای رواج آن حتی در کشور ما نیز از این عنوان استفاده می‌کنند، درحالی که این آزادی نیست بلکه اسارت است. ایشان در ادامه با اشاره به اصرار غرب برای صادرات فرهنگ غلط خود به دنیا افزودند: آنها مدعی هستند که محدودیت‌های معین برای زن ازجمله حجاب، مانع پیشرفت او خواهد شد اما جمهوری اسلامی این منطق غلط را باطل کرد و نشان داد که زن مسلمان و مقید به پوشش اسلامی می‌تواند در همه عرصه‌ها بیشتر از دیگران حرکت و نقش‌آفرینی کند.

رهبر انقلاب با بیان اینکه جمهوری اسلامی باعث ارتقا و پیشروی زنان در همه عرصه‌های مهم شد، تصریح کردند: ایران در تاریخ خود هیچگاه حتی از یک‌صدم این همه زنان دانشمند، متفکر و صاحب‌فکر و نظر، برخوردار نبوده است. ایشان در توصیه‌ای مهم، رسانه‌ها را از ترویج تفکر غلط سرمایه‌داری غرب درباره زن برحذر داشتند و افزودند: وقتی درباره حجاب و پوشش زنان و همکاری زن و مرد بحث می‌شود نباید رسانه داخل کشور، حرف غربی‌ها را تکرار و برجسته کند بلکه باید نگاه عمیق و کارساز اسلام در داخل و مجامع جهانی مطرح و بزرگ شود که این بهترین راه ترویج اسلام است و باعث گرایش بسیاری از مردم دنیا به‌خصوص زنان به آن خواهد شد.

ترمیم یا تقابل؟

استیضاح ۴ وزیر، جدی‌ترین چالش دولت و مجلس در ماه‌های اخیر

عاطفه شمس

گروه سیاسی

مجلس شورای اسلامی پس از هفته‌ها نقد و پرسش از عملکرد بخش‌های مختلف دولت اکنون چهار وزیر کابینه مسعود پزشکیان را در آستانه استیضاح قرار داده است؛ وضعیتی که یکی از جدی‌ترین چالش‌ها میان دولت و مجلس از آغاز به کار دولت چهاردهم به‌شمار می‌رود. همزمان محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس در تازقه‌ترین موضع‌گیری خود هشدار داده که ادامه این روند «می‌تواند تقریباً یک سال از دوره چهار ساله یک وزارتخانه را بسوزاند». او تأکید کرده است که استیضاح باید «آخرین ابزار» باشد و دولت اگر به این نتیجه رسیده که وزیری عملکرد ضعیف دارد، بهتر است خودش پیش از رسیدن کار به صحن مجلس، دست به تغییر بزند تا کم‌هزینه‌تر و مؤثرتر عمل شود. در این میان و درحالی که شنیده‌ها از استعفای پیش‌دستانه دو وزیر و تعیین گزینه‌های جانشینی حکایت دارد، مجلس نیز بر حق نظارتی خود پافشاری می‌کند و اعلام کرده که اگر راه دیگری باقی نماند، «قطعاً اقدام خواهد کرد». این تقاطع حساس مشخص خواهد کرد که در ماه‌های پیش‌رو رابطه دولت و مجلس به سمت همکاری اصلاح‌گرانه پیش می‌رود یا وارد دوره‌ای از تقابل فرسایشی می‌شود.

کارشناسان نیز معتقدند، ترمیم کابینه پیش از ورود به فرآیند استیضاح اهمیت بالایی دارد چراکه می‌تواند از تنش میان دو قوه جلوگیری کرده و ثبات مدیریتی وزارتخانه‌ها را حفظ کند.

استیضاح چهار وزیر در وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، نیرو، تعاون کار و رفاه اجتماعی و جهاد کشاورزی با امضای گروهی از نمایندگان و ارجاع رسمی به هیأت‌رئیس مجلس وارد مرحله بررسی شده است. وزارت راه و شهرسازی با حدود ۷۰ امضا، سنگین‌ترین پرونده استیضاح را دارد؛ انتقاد بر رکود گسترده پروژه‌های عمرانی، تشدید بحران مسکن و مشکلات حمل‌ونقل متمرکز است. پس از آن وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با حدود ۵۰ امضا یا چالش‌هایی همچون اجرای ناکامل طرح‌های بیمه‌ای، وضعیت ناپایدار صندوق‌ها و نارضایتی از سیاست‌های معیشتی مواجه است. وزارت جهاد کشاورزی نیز به‌دلیل انتقادات گسترده درباره مدیریت بازار محصولات اساسی، تأمین نهاده‌ها و ضعف در سیاست‌های تنظیم بازار در آستانه استیضاح قرار دارد. وزارت نیرو هم تحت فشار نمایندگان است؛ بخشی به‌دلیل بحران آب و بخشی دیگر به‌دلیل خاموشی‌های موضعی و ادامه عقب‌ماندگی صنعت برق که تأثیر مستقیم بر خدمات عمومی دارد. در کنار این چهار وزارتخانه، استیضاح وزیر ورزش و جوانان نیز با ۲۵ امضا مطرح شده، هرچند هنوز در اولویت‌های هیأت‌رئیس قرار نگرفته و به مرحله اعلام وصول نرسیده است. به این ترتیب، فضای سیاسی دولت و مجلس وارد مرحله‌ای حساس شده که نتایج آن می‌تواند بر ترکیب و کارآمدی کابینه در ماه‌های آینده، اثر جدی بگذارد. نمایندگان معتقدند، بخشی از این چالش‌ها ناشی از ضعف مدیریتی است و بخشی نیز ناشی از عدم تعامل مناسب وزرا با مجلس، موضوعی که همواره در طرح‌های نظارتی مجلس به آن اشاره شده است.

قضایی

انتقاد از چتر اطلاعاتی خلاف شرع

رئیس قوه قضائیه نسبت به گسترش چتر اطلاعاتی بر افراد و خانواده‌هایشان هشدار داد

گروه سیاسی: رئیس قوه قضائیه در تازه‌ترین اظهارات خود نسبت به برخی رویه‌های نظارتی در دستگاه قضایی و برخورد با گزارش‌های مربوط به «لغزش افراد» انتقاد و تأکید کرد که جمع‌آوری اطلاعات از افراد و بردن فرد و خانواده او زیر چتر اطلاعاتی برخلاف موازین شرعی و قانونی است و باید اصلاح شود. او همچنین تصریح کرد: فرض کنیم لغزشی هم پیدا شده است چرا اجازه می‌دهیم، طرف ته دره برود و بعد به موضوع رسیدگی کنیم، کجای این صیانت است؟

محسنی‌ازادی در سخنانی که در جریان سفر به استان یزد مطرح شد با بیان اینکه گاهی پیش از آنکه فرد مورد گزارش در جریان قرار گیرد، مقاماتی مانند رئیس کل دادگستری یا مسئول مافوق از موضوع مطلع می‌شوند و بلافاصله اقداماتی همچون جمع‌آوری اطلاعات گسترده آغاز می‌شود، گفت: «این نوع اقدامات در بسیاری مواقع نتنها فایده ندارد بلکه می‌تواند آسیب‌زا و خلاف موازین شرعی باشد». به گفته او، اصل صیانت اقتضا می‌کند که در همان گام نخست با تدابیری پیشگیرانه مانع سقوط فرد شد نه اینکه پس از تعمیق خطا به سراغ او رفت.

محسنی‌ازادی همچنین با انتقاد از برخی رویکردها در حفاظت و

اصلاح کم‌هزینه‌تر از استیضاح

در روزهای اخیر، قالیباف در جلسات علنی بارها از ضرورت اصلاح کابینه گفته و در عین حال تأکید کرده که این اصلاح باید پیش از ورود مجلس به فرآیند استیضاح انجام شود. او خطاب به نمایندگان گفته است که اگر دولت تشخیص دهد، وزیری نمی‌تواند روند اصلاحات را پیش ببرد، «ترمیم کابینه از سوی دولت کم‌هزینه‌تر از کشاندن ماجرا به صحن علنی و مواجهه سیاسی» خواهد بود. رئیس مجلس با اشاره به مراحل طولانی استیضاح توضیح داده که از زمان اعلام وصول تا تعیین وزیر جدید، وزارتخانه‌ها مامدا با سرپرست اداره می‌شوند؛ روندی که به گفته او می‌تواند نزدیک به یک سال از چهار سال دوره مدیریتی یک وزارتخانه را عملاً از بین ببرد. قالیباف تأکید کرده که هدف مجلس تضعیف دولت نیست و ابزارهایی مانند استیضاح صرفاً برای مطالبه‌گری و

داشتن وزارتخانه‌ها به پاسخگویی به‌کار گرفته می‌شوند. رئیس مجلس همچنین بر ضرورت پرهیز از تبدیل استیضاح‌ها به منازعه سیاسی تأکید کرده و گفته است، محور تصمیم‌گیری‌ها باید حل مشکلات مردم باشد نه رقابت‌های سیاسی. با این حال تصریح کرده که مجلس حق قانونی خود را کنار نمی‌گذارد و اگر راه دیگری باقی نماند قطعاً از ابزار استیضاح استفاده خواهد کرد. فضای مجلس اما در روزهای اخیر یک‌دست نبوده و اکثراًش نسبت به وضعیت کابینه و استیضاح‌ها متنوع است. گروهی از نمایندگان بر اعمال قاطع نظارت تأکید دارند و معتقدند، حمایت از دولت به معنای چشم‌پوشی از ضعف‌ها نیست. برخی اعضای کمیسیون قضایی نیز تأکید کرده‌اند که هیأت‌رئیس «نباید طرح‌ها و استیضاح‌ها را به دلخواه متوقف کند». در مقابل، گروه دیگری از نمایندگان که طرفدار تعامل با دولت هستند بر مدیریت تغییرات در کابینه با کمترین هزینه سیاسی تأکید دارند و از قالیباف حمایت می‌کنند. این گروه معتقد است، تغییر توافقی وزرا می‌تواند مانع بلوکه شدن وزارتخانه‌ها شود و روند اصلاحات را روان‌تر کند. علاوه بر این طیف میانی نیز بر لزوم انجام ارزیابی دقیق برای هر وزارتخانه تأکید دارد و معتقد است تنها وزیرانی که واقعاً ناکارآمد هستند باید کنار گذاشته شوند. این تنوع دیدگاه‌ها نشان می‌دهد، فضای سیاسی مجلس نسبت به کابینه پیچیده و چندلایه است و تصمیم‌گیری نهایی نیازمند توازن میان نظارت قاطع مجلس و مدیریت هماهنگ تغییرات از سوی دولت است. این وضعیت از سوی دیگر بازتاب‌دهنده یک اختلاف عمیق بین دولت و مجلس است. دولت می‌گوید هنوز فرصت کافی برای اجرای برنامه‌هایش نداشته و بخشی از مشکلات ریشه‌دارتر از آن است که در مدت کوتاه حل شود اما مجلس بر این باور است که اگر وزیری از ابتدا برنامه و توان کافی ندارد، دولت نباید به امید آینده، او را در کابینه نگه دارد. این شکاف همان نقطه‌ای است که اکنون به بحران استیضاح

تبدیل شده است. با این حال، نکته مهمی که بسیاری از تحلیلگران بر آن تأکید می‌کنند این است که ترمیم کابینه اگر از سوی دولت و پیش از ورود به فاز تقابلی با مجلس انجام شود، می‌تواند به نفع هر دو طرف و البته به سود کشور باشد. جامعه‌ای که با مشکلات اقتصادی گسترده مواجه است بیشتر از هر چیز دیگر به دنبال نشانه‌های اقدام عملی و بهبود محسوس در زندگی روزمره است و هرگونه اختلاف علنی و تضعیف همکاری بین دولت و مجلس می‌تواند به بی‌اعتمادی عمومی بیشتر دامن بزند.

نشانه‌هایی از آغاز ترمیم کابینه

بنابراین در حال حاضر ترمیم کابینه یک ضرورت است همان‌طور که سیدحسین مرعشی، دبیرکل حزب کارگزاران سازندگی پیش‌تر تأکید کرده بود: «دولت برای مدیریت بحران‌ها و بهبود شرایط معیشتی مردم در صورت لزوم می‌تواند و لازم است، دست به یک‌سری تغییرات و خانه‌تکانی‌ها بزند و یکی از راهکارهای اصلی، ترمیم کابینه و به‌کارگیری مدیران متخصص و کارآزموده است». طی دو روز گذشته اما نشانه‌هایی از آغاز ترمیم کابینه نمایان شده است. گزارش‌های غیررسمی و تأیید شده توسط چند نماینده حکایت از آن دارد که دو وزیر به‌زودی به‌صورت توافقی کناره‌گیری خواهند کرد؛ وزیر کار و وزیر جهاد کشاورزی با این اقدام تلاش دارند از استیضاح دسته‌جمعی جلوگیری کرده و پیامدهای سیاسی را مدیریت کنند. گفته می‌شود، سرپرستان این دو وزارتخانه هم مشخص شده‌اند و بلافاصله بعد از اعلام ترمیم کابینه، معرفی خواهند شد تا دوره انتقال به کمترین خلأ مدیریتی طی شود. تقوی‌فر از مدیران با سابقه وزارت کشاورزی و عضو اتاق بازرگانی برای تصدی وزارت کشاورزی نهایی شده و از بین سالاری و مظفری و تقوی‌زاد نیز یک نفر به‌عنوان گزینه تصدی وزارت کار انتخاب خواهند شد. ترمیم کابینه پیش از ورود به فرآیند استیضاح از آنجا اهمیت زیادی دارد که وزارتخانه‌هایی مانند کار، نیرو و کشاورزی مستقیماً با زندگی مردم گره خورده‌اند و وقفه طولانی در عملکرد آنها می‌تواند، تبعات اجتماعی سنگینی به‌دنبال داشته باشد. از سوی دیگر، استیضاح گسترده ممکن است به ریزش ساختاری کابینه منجر شود؛ همان‌طور که علی نیکزاد، نایب رئیس مجلس هشدار داده اگر بیش از نیمی از وزرا کنار بروند، «کل هیأت دولت از حد نصاب می‌افتد». به همین دلیل پاسخگویی دولت به درخواست تغییر وزرا و مدیریت درست ترمیم کابینه می‌تواند، تنش بین دولت و مجلس را کاهش داده و مانع از ورود دو قوه به منازعه‌ای پرهزینه شود؛ منازعه‌ای که معمولاً آثارش بر تصمیم‌گیری‌های اقتصادی دیده می‌شود. معرفی سریع وزرا توسط دولت همچنین به حفظ ثبات برنامه‌ها کمک می‌کند و به وزیر جدید امکان می‌دهد بدون طی مراحل طولانی استیضاح، کار خود را آغاز کند. با توجه به حجم پرسش‌های اقتصادی از وزرا از قیمت کالاهای اساسی تا وضعیت صندوق‌های بازنشستگی و بحران انرژی، نمایندگان معتقدند، ادامه کار برخی وزرا «عبور از زمستان اقتصادی» را دشوار خواهد کرد. بنابراین هر تغییر کابینه در شرایط فعلی نه صرفاً اقدامی سیاسی بلکه بخشی از مدیریت بحران است. اکنون باید دید تصمیم نهایی دولت و نتیجه چانه‌زنی‌های پشت پرده چه خواهد بود و چه کسانی از قطار کابینه پیاده خواهند شد و آیا این تغییرات، مانع ورود کشور به چرخه فرسایشی استیضاح‌های پیاپی خواهد شد یا خیر.

اشاره کرد و گفت: «در این حوزه پیگیری‌های زیادی انجام شده و برخی بانک‌های ناتراز از امور اعمال قانون قرار گرفته‌اند». او افزود که اصلاح نظام بانکی نیازمند همکاری نهادهای مختلف است و دستگاه قضا در حد وظایف خود اقدامات لازم را انجام داده است.

محسنی‌ازادی در بخشی دیگر از سخنانش به موضوعات مرتبط با رفتار قضات پرداخت و از صدور احکام خلاف متن شرع یا آرای که به کرات نقض می‌شود، ابراز نگرانی کرد. او از مسئولان قضایی خواست با بررسی دقیق این موارد، ریشه‌های خطا را پیدا کنند. وی همچنین خطاب به قضات تأکید کرد که صدور قرار بازداشت نباید امری ساده تلقی شود زیرا حتی یک شب بازداشت می‌تواند، زندگی یک فرد را تحت‌تأثیر قرار دهد. وی در ادامه به اهمیت تکریم ارباب رجوع اشاره کرد و گفت: «رعایت ادب و احترام در مواجهه با مردم، بخشی جدایی‌ناپذیر از شأن قضاوت است حتی اگر رسیدگی به پرونده سنگین و پیچیده باشد». رئیس قوه قضائیه همچنین از برنامه‌های قوه قضائیه برای توسعه داوری، میانجیگری و حل اختلاف خبر داد و گفت این روش‌ها می‌تواند باعث کاهش ورودی پرونده‌ها و افزایش رضایت عمومی شود.

بازداشت، بازجویی، آزاد

فدریکا موگرینی یک روز پس از بازداشت، آزاد شد

ابوالفضل خدایی

گروه بین‌الملل

دادستانی عمومی اتحادیه اروپا روز چهارشنبه اعلام کرد که «فدریکا موگرینی»، مقام پیشین اتحادیه اروپا و رئیس کالج اروپا همچنین «استفانو سسینو»، دبیرکل پیشین سرویس اقدام خارجی اتحادیه اروپا پس از بازداشت موقت و انجام بازجویی، آزاد شده‌اند. براساس بیانیه دادستانی، اتهامات مطرح شده علیه آنان شامل «تقلب در حوزه تدارکات، فساد، تعارض منافع و نقض محرمانگی حرفه‌ای» است. با این حال هر سه فرد درگیر آزاد شدند زیرا «در زمره افرادی که احتمال فرارشان وجود داشته باشد، محسوب نمی‌شوند». بازداشت موگرینی، مسئول پیشین سیاست خارجی اتحادیه اروپا، رویدادی شوک‌آور در صحنه سیاسی اروپا بود؛ رخدادی که در مقطعی حساس، پایه‌های نهادی اتحادیه اروپا را لرزاند، آن هم زمانی که بروکسل هنوز تلاش می‌کرد از رسوایی‌هایی چون «قطرگیت» فاصله بگیرد. کانون تحقیقاتی که زیر نظر «دادستانی عمومی اتحادیه اروپا» پیش می‌رود، پروژه تأسیس «آکادمی دیپلماتیک اتحادیه اروپا» است؛ طرحی که هدف آن

خاورمیانه

گنبد آهنین اعراب

در نشست سران شورای همکاری خلیج فارس چه گذشت؟

چهل‌وششمین نشست سران شورای همکاری خلیج فارس روز چهارشنبه به ریاست پادشاه بحرین در منامه با محور بررسی امنیت منطقه، جنگ غزه و همکاری‌های اقتصادی و سیاسی میان اعضا آغاز به کار کرد. از محورهای این اجلاس، تقویت برنامه‌های اقتصادی کشورهای خلیج فارس، توسعه برنامه دیجیتال، توسعه سیستم همکاری دفاعی و امنیتی، هماهنگی در سیاست‌های اقتصادی و مالی و فعال‌سازی ابتکارعمل‌های مشترک عنوان شده است.

پیش‌تر پایگاه خبری «الشرق» در گزارشی به بررسی اهداف اجلاس سران شورای همکاری خلیج فارس در منامه پرداخت و نوشت: «این اجلاس در میانه چالش‌های امنیتی و سیاسی قابل‌توجهی ازجمله تجاوزگری ۱۲ روزه رژیم اسرائیل علیه ایران، توقف جنگ در غزه، تحولات قابل‌توجه در سوریه و تقویت روابط با قدرت‌های بزرگ برگزار می‌شود.

هدف این اجلاس، متحد کردن مواضع کشورهای عرب حوزه خلیج فارس، تقویت دفاع مشترک و تعریف مجدد نقش این شورا در منطقه در چارچوب موازنه بین آمریکا و چین است.

«حمد بن عیسی آل خلیفه» پادشاه بحرین در سخنان آغازین خود تأکید کرد که کشورهای عضو توانسته‌اند «الگوی یکپارچه‌ای از توسعه» ایجاد کنند و امنیت و شکوفایی این کشورها «به‌صورت جدایی‌ناپذیر» به یکدیگر وابسته است.

او همچنین بر ضرورت تکمیل «طرح صلح مربوط به غزه» و اهمیت حفاظت از خطوط کشتیرانی در برابر هرگونه تهدید، تأکید کرد. در ادامه نشست، «نواف الاحمد الجابر الصباح» امیر کویت با محکوم کردن حمله رژیم صهیونیستی به قطر برپایندی کشورش به همکاری با عراق درخصوص توافق ترسیم مرزهای دریایی تأکید کرد. او همچنین از تلاش‌های بین‌المللی برای اجرای راهکار دو دولتی به‌منظور حل و فصل مناقشه فلسطین و رژیم صهیونیستی قدردانی کرد. از سوی دیگر «جاسم محمد البیدیوی» دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس نیز در سخنانی در این نشست اعلام کرد که امنیت قطر بخش جدایی‌ناپذیری از امنیت جمعی کشورهای عضو است.

او همچنین از توافقی که میان قطر، مصر، ترکیه و آمریکا با هدف توقف جنگ غزه امضا شده، استقبال کرد.

البیدیوی در ادامه تأکید کرد: ما بر تشکیل کشور مستقل فلسطین تأکید می‌کنیم و بر ضرورت پایبندی تمامی طرف‌ها به توقف جنگ در غزه پافشاری داریم.

البیدیوی پیش‌تر در جریان یک نشست مطبوعاتی در منامه پیش از برگزاری چهل‌وششمین اجلاس سران کشورهای حاشیه خلیج فارس، اعلام کرد که ۶ کشور عضو این شورا در نشست‌های

آموزش نسل آینده دیپلمات‌های اروپاست. ادعای اصلی این است که روند مناقصه عمومی این پروژه به‌طور سازمان‌یافته و هدفمند به نفع کالج اروپا در شهر بروژ، نهادی که موگرینی از سال ۲۰۲۰ ریاست آن را برعهده دارد، دستکاری شده است. دادستان‌ها بر این باورند که اطلاعات محرمانه این مناقصه پیش از آغاز رسمی فرآیند مزایده در اختیار کالج قرار گرفته و همین موضوع باعث شده برنده عملاً از پیش تعیین شود و مقررات سختگیرانه اتحادیه درباره رقابت سالم زیر پا گذاشته شود.

این رسوایی به‌ویژه به دلیل جایگاه بلندپایه افراد مرتبط و توالی زمانی رویدادها، حساسیت و ریسک بزرگی برای اتحادیه ایجاد کرده است. تمرکز محققان بر خرید یک ساختمان ۳۰۲ میلیون یورویی در بروژ توسط کالج اروپا در مارس ۲۰۲۲ قرار دارد؛ ساختمانی که قرار بود، محل اسکان دانشجویان آکادمی جدید باشد. این خرید چند ماه قبل از آن انجام شده که سرویس اقدام خارجی اتحادیه اروپا رسماً مناقصه را به کالج اروپا واگذار کرد؛ موضوعی که نشان می‌دهد، بازیگران اصلی پرونده احتمالاً از نتیجه مناقصه پیشاپیش آگاه بوده‌اند. در دوره وقوع تخلفات ادعایی، یعنی سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ موگرینی رئیس کالج بود و سسینو سمت دبیرکلی سرویس اقدام خارجی اتحادیه اروپا را برعهده داشت؛

همان نهادی که مناقصه از سوی آن صادر شده است. سسینو که در دوران وزارت خارجه موگرینی در ایتالیا از نزدیکان اداری او بود اکنون مظنون است که از نفوذ خود در سرویس اقدام خارجی برای هدایت قرارداد به سمت رئیس سابقش بهره برده است. یورش پلیس به مقر سرویس اقدام خارجی اتحادیه اروپا در بروکسل و نیز به دفتر کالج اروپا در بروژ، شوکی جدی در «حباب بروکسل» ایجاد کرده و نشان داده که دادستانی عمومی اتحادیه اروپا، عزم بررسی عملکرد حتی‌عالی‌ترین سطوح قدرت در اتحادیه را دارد. پیامدهای سیاسی این بازداشت‌ها فوری و سنگین توصیف می‌شود و خطر آن وجود دارد که بر دوره مدیریتی کنونی اتحادیه نیز سایه بیندازد. هرچند موگرینی و سسینو پس از بازجویی آزاد شدند اما همچنان در جایگاه مظنون رسمی قرار دارند و اتهامات «نقض محرمانگی حرفه‌ای» و «تضاد منافع» ماهیتاً اعتبار و وجهه اتحادیه اروپا را نشانه می‌گیرد.

ترجمه

مسابقه هسته‌ای

رقابت خطرناک آغاز شد

بنیاد تحقیقاتی آبرور در مقاله‌ای به تهدید افزایش آزمایش‌های هسته‌ای و گسترش زرادخانه‌های آن پرداخته است. در فرازهایی از این مقاله آمده: همزمان با رقابت قدرت‌های بزرگ، آزمایش‌های تازه و افزایش زرادخانه‌ها، مسأله هسته‌ای بار دیگر به کانون نگرانی‌های امنیت جهانی بازگشته است.

شاید نگران‌کننده‌ترین تحول در میان جریان جنگ‌ها و بحران‌ها، ازجمله اوکراین و روسیه، غزه و اسرائیل، ایران و اسرائیل، هند و پاکستان، تایلند و کامبوج، اتیوپی و اریتره و سودان، بازگشت عامل سلاح هسته‌ای به فهرست دغدغه‌های جهانی باشد. از زمان حمله روسیه به اوکراین، مسکو بارها تهدید هسته‌ای کرده و آزمایش موفق موشک «بوریوستنیک» و بهیاد زیرآبی پوزنیدون مسلح به سلاح هسته‌ای را اعلام کرده است. آمریکا نیز به تصمیم ترامپ برای از سرگیری آزمایش‌های هسته‌ای واکنش نشان داده و روسیه تهدید کرده در صورت تکرار آمریکا، این کار را انجام خواهد داد.

چین نیز زرادخانه خود را از ۳۰۰ به حدود ۶۰۰ کلاهک هسته‌ای افزایش داده و سالانه ۱۰۰ کلاهک جدید می‌سازد، با ساخت تعداد زیادی سیلوی موشکی مشابه آمریکا. این تحولات، هم‌پیمانان آمریکا مانند کره جنوبی، ژاپن، لهستان و آلمان را نگران کرده است.

ایران نیز پس از آسیب دیدن تأسیسات هسته‌ای، برنامه خود را دنبال می‌کند. اوکراین که سلاح‌های هسته‌ای خود را در ۱۹۹۴ کنار گذاشت اکنون نمادی از آسیب‌پذیری کشورهایی است که روی تضمین قدرت‌های هسته‌ای حساب کرده‌اند. در پاکستان، اصلاحات قانونی کنترل زرادخانه هسته‌ای را در اختیار وزیر دفاع آصیم منیر قرار داده و تمرکز قدرت هسته‌ای را در یک رهبر غیرمنتخب ایجاد کرده است. زرادخانه پاکستان عمده‌تاً «هند-محور» است و دکتین «اولین استفاده» را دنبال می‌کند.

آمریکا نیز به پروژه دفاع موشکی «گنبد طلایی» در فضا پرداخته که ممکن است، مسابقه تسلیحاتی جدیدی را تحریک کند. تلاش‌های کنترل تسلیحات جهانی، به‌ویژه میان آمریکا و روسیه، متوقف یا تضعیف شده و چین حاضر به شرکت در خلع سلاح نیست. در چنین شرایطی، خطر تشدید مسابقه تسلیحاتی و بازگشت تهدید هسته‌ای به مرکز توجه جهانی بسیار جدی است.

این پرونده برخلاف رسوایی «قطرگیت» که ماهیتی آشکارتر و مبتنی بر رشوه‌گیری داشت، جلوه‌ای پیچیده‌تر و پنهان‌کارانه‌تر از فساد نهادی را آشکار می‌کند؛ فسادى که به‌زعم محققان در آن ضوابط اداری برای تأمین منافع حلقه‌ای محدود از نخبگان دور زده شده است. سکوت کالج اروپا و نیز فاصله‌گذاری محتاطانه مقام‌های فعلی اتحادیه ازجمله کایا کلاس، مسئول سیاست خارجی گویای حساسیت و شکنندگی شرایط است. اتحادیه‌ای که همواره اعضا و شرکای خود را به رعایت «حاکمیت قانون» و «شفافیت» فرامی‌خواند اکنون با این واقعیت روبه‌روست که عالی‌ترین دیپلمات پیشین‌اش و یکی از مدیران ارشد کنونی‌اش در پرونده‌ای مرتبط با دستکاری مناقصه تحت اتهام قرار دارند؛ وضعیتی که فرصتی تازه برای نیروهای اروپاگرایز فراهم کرده و می‌تواند، اقتدار اخلاقی اتحادیه را در عرصه جهانی تضعیف کند.

اهمیت توافق با ایران

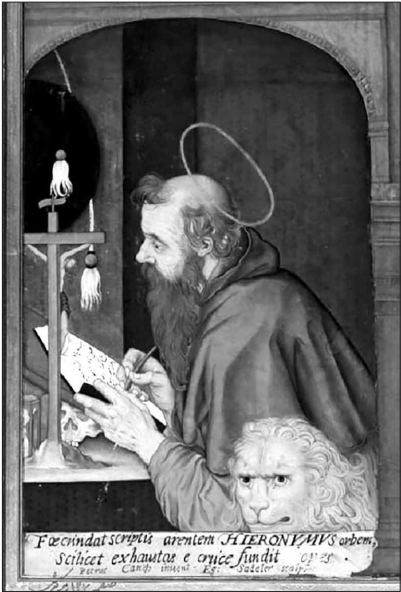
«جورجیا ملونی» نخست‌وزیر ایتالیا در چهل‌وششمین اجلاس شورای همکاری خلیج فارس اظهار کرد: «ما آماده میزبانی اجلاسی بین کشورهای مدیترانه و حوزه خلیج فارس هستیم». وی در ادامه افزود: «ما به دنبال همکاری با کشورهای خلیج فارس برای برقراری امنیت جهانی هستیم». جورجیا ملونی همچنین گفت: «ما دروازه‌ای برای دسترسی کشورهای حوزه خلیج فارس به بازار اروپا خواهیم بود». نخست‌وزیر ایتالیا ادامه داد: «تجارت با کشورهای حوزه خلیج فارس به ۳۵ میلیارد دلار می‌رسد که ناکافی است». ملونی در پایان اظهار کرد: «دستیابی به توافقی تحت نظارت آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در مورد برنامه هسته‌ای ایران، امری بسیار مهم است».

بیانیه پایانی

شورای همکاری خلیج فارس در پایان نشست خود در بحرین بر پایبندی کامل به مفاد توافق آتش‌بس در غزه تأکید کرد. در این بیانیه آمده است: ما بر تضمین پایبندی کامل به مفاد توافق پایان جنگ در غزه، تسهیل ارسال کمک‌های انسان‌دوستانه و بازسازی نوار غزه تأکید می‌کنیم. همچنین در بیانیه مذکور آمده که ما بر تقویت تلاش‌ها برای تشکیل کشور مستقل و دارای حاکمیت فلسطین در مرزهای ۱۹۶۷ به پایتختی قدس شرقی براساس راه‌حل دو دولتی تأکید می‌کنیم. کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس همچنین بر ضرورت تلاش برای عاری شدن منطقه غرب آسیا از سلاح‌های هسته‌ای و کشتار جمعی تأکید کردند.

از صحیفه بانو تا فروغ الملوک

نخستین نقاشان زن ایرانی چه کسانی بودند؟

اثری از نادره بانو در کتابخانه نسخ خطی کاخ گلستان[

تاریخ هنر در جهان اساساً به قلم مردان و برای مردان نوشته شده است. جای خالی زنان در تاریخ هنر این سوال مهم را مطرح می‌کند که آیا واقعاً زنان در شکل‌گیری و پیشرفت هنر هیچ‌گونه حضور یا نقش موثری نداشته‌اند یا بهای چندانی به آنها داده نشده است؟

نگارگران زن عصر صفوی

به گزارش ایسنا، تاریخ هنر در ایران نیز از این قانون نانوشته جهانی مستثنا نبوده است. با این حال، نام هنرمندان زن در تاریخ هنر نقاشی ایران را می‌توان در صفحات تاریخ دوران صفویه پیدا کرد. بر اساس پژوهش‌های هنری در این دوره، زمینهٔ آموزش زنان بیش از پیش فراهم شد؛ اما این فرصت صرفاً برای زنان دربار و خانواده‌های طبقات بالای جامعه فراهم بود که برخی از آنها توانستند، نام‌شان را در تاریخ ثبت کنند. صحیفه بانو، یکی از همین نگارگران زن بود که از او سه اثر به یادگار مانده است: اول تصویری از یک ساختمان نیمه‌تمام و کارگرانی که مشغول کارند؛ دوم، منظرای از یک گورستان عمومی و سوم، تصویر شاه تهماسب اول صفوی. از او به عنوان یکی از سه بانوی بلندآوازه در زمینه مینیاتور هندوستان نام برداند. نادره بانو نیز دیگر نقاش هنرمند در دوران صفویه و از شاگردان آقا رضا جهانگیری بود که یکی از نقاشی‌های خود را با این عنوان امضا کرده است: «عمل نادره بانو بنت میرتقی شاگرد آقا رضا». نادره بانو به همراه پدرش به هند سفر کرد و زیر نظر آقا رضا، هنر نقاشی را آموخت. هم‌اکنون دو اثر امضادار از این هنرمند موجود است.

دختران هنر مند فتحعلی شاه

تحولات واقعی در زمینهٔ آموزش هنر برای زنان به صورت پررنگ‌تر از دوران قاجار (اواخر قرن ۱۹) آغاز شد. به مرور زمان و با افزایش مدارس دخترانه و جنبش‌های اجتماعی مانند انقلاب مشروطه (۱۹۰۶–۱۹۱۱) زنان فرصت‌های آموزشی بیشتری یافتند؛ اما باز هم فعالیت هنری زنان، ارتباط نزدیکی با وضعیت مالی و طبقهٔ اجتماعی خانوادهٔ آن‌ها داشت.

در فضای دربار یسا خانواده‌های اشرافی، زنان علاقه‌مند به هنر می‌توانستند از طریق معلمان سرخانه معتمد، مهارت‌های هنری یاد بگیرند. میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله از جمله کسانی بود که به سوغلی‌ها و دختران فتحعلی‌شاه درس هنر می‌داد اما با توجه به این‌که فرهنگ اجتماعی و سیاسی، حضور زنان

نقاشی فروغ الملوک از ناصرالدین شاه

کافه

تازه‌های ادب و هنر

مسئولیت ایرانی بودن

نگاهی به روایت **ژاله آموزگار** از وطن‌دوستی و هویت ایرانی در هشتادوششمین زادروزش

مهم‌ترین پیوند میان ایرانیان و گذشتهٔ آنان است. زبان، خانه‌ای است که تاریخ و احساس جمعی در آن رسوب کرده و پاسداری از آن، پاسداری از وطن به شمار می‌رود. از همین منظر است که آموزگار بر اهمیت حفظ واژگان، داستان‌ها و روایت‌های کهن تأکید می‌کند؛ زیرا هر واژه بخشی از حافظه یک ملت است. اسطوره نیز در دستگاه فکری آموزگار، نقشی بنیادین دارد. او یادآوری می‌کند که در متون اوستایی و شاهنامه‌ای، دفاع از سرزمین و پاس‌داشت آبادانی، ارزش‌هایی بنیادی است. به باور او، وطن تنها یک جغرافیا نیست؛ سرزمینی است که باید در آن راستی و خرد حاکم باشد. از این‌رو وطن برای آموزگار بعدی اخلاقی نیز پیدا می‌کند؛ سرزمینی که فضیلت در آن زنده نباشد، معنای حقیقی وطن را از دست می‌دهد. در اندیشه آموزگار، هویت ایرانی زنجیره‌ای پیوسته از لایه‌های اسطوره‌ای، تاریخی و فرهنگی است. ایران نه در گذشته منجمد شده و نه تنها در حال معنا می‌شود؛ بلکه موجودی زنده است که در طول زمان دگرگون شده و هم‌چنان ادامه دارد. به همین دلیل، ایرانی بودن در نگاه او نوعی تعهد فرهنگی است: مسئولیت حفظ میراث، زبان و تنوع فرهنگی سرزمینی که هزاران سال روایت مشترک ساخته است.

بزرگ‌بانوی مطالعات ایران باستان

ژاله آموزگار ۱۲ آذر ۱۳۳۸ در خوی زاده شد. آموزگار دربارهٔ زادگاه خود می‌گوید: «آذربایجانی‌ام؛ پدرم اهل تبریز و مادرم تهرانی بود. به خاطر انجام مأموریت شغلی پدر، من در خوی به دنیا آمدم.» پدرش رئیس دبیرستان دخترانه‌ای بود که بعدها او در آنجا تحصیل کرد. مادرش نیز در بین‌زین‌های آن روزگار، فردی تحصیل‌کرده بود. «شاید یکی از بزرگ‌ترین شانس‌های من این بوده که در کانون یک خانوادهٔ فرهنگی متولد شدم. خانوادهٔ بی‌هیچ تفاوت‌گذاری به من هم مثل برادرم نگاه می‌کرد و برای یادگیری و تحصیل هیچ محدودیتی، در آن زمان، برای من قائل نبود.» ژاله آموزگار پس از اخذ دیپلم ادبی به دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تبریز راه یافت و با رتبهٔ اول از دانشکدهٔ ادبیات آن دانشگاه فارغ‌التحصیل شد. آن‌گاه برای

۱۲ آذر زادروز ژاله آموزگار، استاد فرهنگ و زبان‌های باستانی، اسطوره‌شناس و پژوهش‌گر بنیاد فرهنگ ایران بود. آموزگار یکی از چهره‌های اصلی ایران‌شناسی معاصر است. تسلط او بر زبان‌های پهلوی و اوستایی همواره پلی میان پژوهش‌های دقیق دانشگاهی و عموم علاقه‌مندان به فرهنگ ایران بوده است.

وطن از نگاه آموزگار

چندی پیش هنگامی که ژاله آموزگار در شب فردوسی سخن می‌گفت در سخنانش گفت‌وگوی گشتاسب و جاماسب را از شاهنامه بازگو می‌کند و به آن بخش می‌رسد که گشتاسب تصمیم گرفته تمام خانواده و فرزندان‌ش را به باورویی امن ببرد، جاماسب از او می‌پرسد: «پس چه کسی از ایران دفاع خواهد کرد؟» همین گفت‌وگو باعث می‌شود که آموزگار خطاب به جوانان امروز ایران بگوید: «بچه‌های من آگه بخواید برید، پس ایران رو دست کی می‌سپرید؟ نرید، ما هم موندیم، ما هم سختی‌ها رو می‌شناسیم... فرزندانِ ایران بمانید، ایران رو تنها نذارید، فردوسی نمی‌بخشدتون.»

آموزگار عشقش خود به ایران و زبان فارسی را چنین بیان می‌کند: «من در خوی به دنیا آمده‌ام، در شهری در آذربایجان. بسیار خوب ترکی حرف می‌زنم ولی عاشق زبان فارسی هستم که به کشورم ایران تعلق دارد. همه ما اول ایرانی هستیم. من همیشه گفته‌ام ایرانی هستم، آذربایجانی هستم، خوبی هستم. آن‌چه ما را در کنار هم جمع کرده ایرانی بودن ماست و زبان فارسی.» وطن در دیدگاه ژاله آموزگار جایگاه ویژه‌ای دارد. وطن در اندیشه این اسطوره‌شناس نه در مرزهای سیاسی بلکه در گسترهٔ فرهنگ و حافظهٔ جمعی ایرانیان بازگو می‌شود. آموزگار، ایران را بیش از هر چیز یک میراث تمدنی می‌داند؛ میراثی که در زبان، اسطوره‌ها و آیین‌های کهن ریشه دارد و هویت امروز ما را شکل می‌دهد. ژاله آموزگار وطن را بیش از آن‌که خاک بداند، فرهنگ می‌داند؛ نه مرز بلکه حافظه، وطنی که بقای آن تنها با نگه‌داشتن زبان و روایت‌ها ممکن است؛ فرهنگی که اگر پاسداری شود، هم‌چنان زنده خواهد ماند. در نگاه او، زبان فارسی

شبکه‌خانگی

اقتباسی هوشمندانه

نگاهی به سریال **بامداد خمار** ساخته نرگس آبیار

فرزانه متین

گروه سینما، تئاتر و تلویزیون

با پخش سریال «بامداد خمار» حالا می‌توان این ساخته «نرگس آبیار» را یکی از اصلی‌ترین مدعیان کورس رقابت برای جذب مخاطبان شبکه نمایش خانگی در پاییز ۱۴۰۴ دانست. «آبیار» که در اولین دورخیز خود برای ورود به میدان سریال‌سازی، با فاصله‌ای اندک، دو تجربه بزرگ و مهم را به سرانجام رسانده است، بعد از پخش پرحاشیه سریال «سوشون» حالا روایت اقتباسی دیگری را به مرحله پخش رسانده که شواهد و قرائن حکایت از توفیق بیشتر این تجربه نسبت به سریال قبلی دارد. البته بخشی از ریشه تفاوت بازخورد مخاطبان به این دو سریال را می‌توان در ساختار و جایگاه منابع اقتباسی‌شان جست‌وجو کرد، چه اینکه رمان «بامداد خمار» در بازار نشر هم شرایطی متفاوت از رمان «سوشون» داشته و به تعبیری سبک و سیاق روایت و داستان‌پردازی در آن عامه‌پسندتر بوده است. کتاب «بامداد خمار» اثری عامه‌پسند و نوستالژی است به‌طوری که تاریخ‌نشان داده اقتباس از آثار عامه‌پسند همیشه با بازخوردهای مثبتی روبه‌رو شده است. فارغ از این نکات اما حالا سریال «بامداد خمار» پیش روی مخاطبان است و به‌عنوان اثری مستقل که در همین قسمت‌های پخش شده مورد توجه قرار گرفته، می‌توان به ابعاد و ظرفیت‌های مختلف آن پرداخت.

«فانه حاج‌سیدجوادی» نویسنده‌ای صاحب‌سبک در نگارش رمان‌های عامه‌پسند ایرانی در دهه ۷۰ محسوب می‌شد و در میان آثارش، «بامداد خمار» یکی از پرمخاطب‌ترین‌ها بود و همچنان هم هست. از این منظر می‌توان اصلی‌ترین برگ برنده «نرگس آبیار» در مقام نویسنده و کارگردان این سریال راه انتخاب هوشمندانه منبع اقتباس‌اش دانست. به‌ویژه که بنابر آنچه تا به اینجا در سریال شاهد بوده‌ایم، او وفاداری نسبت به متن رمان را در دستورکارش قرار داده و هرچند این رویکرد در تجربه «سوشون» سریال را با آسیب‌هایی در زمینه ارتباط با مخاطب عام مواجه کرد اما در این سریال به نتیجه مطلوبی منتهی شده است. اقتباس از رمان «بامداد خمار»

تقریباً یک اقتباس آزاد است به‌طوری که حسین کیانی از درون رمان، یک درام استخوان‌دار درآورده است به‌جای آنکه نعل به نعل داستان پیش برود. در همان قسمت ابتدایی شخصیت‌های اصلی داستان بدون پیچیدگی‌های روایی برای مخاطب معرفی شدند به‌طوری که در قسمت اول در جریان عشق «سودابه» نسبت به پسری که مورد پذیرش خانواده‌اش نیست، قرار گرفتند. در مواجهه با مخالفت سرسختانه پدر و مادر، «سودابه» پناه و همدمی جز عمه‌اش یعنی «محبوبه» ندارد و از همین‌جاست که تاریخ داستان از دهه ۶۰ به سال ۱۲۹۸ و اواخر دوران قاجار شیفت پیدا می‌کند. در واقع می‌توان گفت، داستان محوری سریال که انطباق کاملی هم با طراحي

جشنواره جهانی فیلم فجر

اختتامیه بدون حضور رئیس هیأت داوران

نوری بیلگه جیلان پس از اتمام داوری به کشورش بازگشت

شعر، تعریف شدنی نیست و این جشنواره با نگاهی شاعرانه در شهری برگزار شد که شعر نه فقط میراث بلکه زیست مردمانش است. میزبانی باشکوه این جشنواره نشان داد که شیراز پایگاه امنی برای رویدادهای خارجی در بیرون از پایتخت ایران اسلامی است. ما باور داریم که فارس می‌تواند محور گفت‌وگوهای صلح باشد و از سوی دیگر میزبانی ایران و شیراز به روشنی نشان داد که نمی‌توان ملتی را با ریشه‌های تمدنی عمیق در انزوا نشانند و از گفت‌وگو دور کرد. امیری در ادامه سخنرانی خود فهرستی نسبتاً بلندبالا از افرادی را برای تشکر و قدردانی نام برد.

در ادامه مراسم سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی روی صحنه آمد و با خوشامدگویی به میهمانان گفت: جشنواره جهانی فیلم فجر فرصتی است برای یادآوری هنری که سال‌هاست «دیدن» و «مقاوت دیدن» را آموخته است؛ هنری که به ما جرأت تخیل می‌دهد، روایت را در قاب معنا می‌نشانند و میان تاریکی سالن و روشنی پرده، تجربه‌ای مشترک می‌آفریند. سینما بیش از آنکه صنعتی بزرگ باشد، لحظه‌ای انسانی است؛ لحظه‌ای که حقیقت، رؤیا و نگاه آدمی را در کنار هم می‌نشانند و راهی تازه برای فهم خود و دیگری می‌گشاید و سینمای شاعرانه ایران، دریچه‌ای به این منظره‌هاست. او ادامه داد: نیک می‌دانید که ملت ما هم‌مرد با مردم مظلوم فلسطین و غزه شد و چند ماه قبل، روزهای دشوار جنگ را تجربه کرد. در جنگ ۱۲ روزه‌ای که رژیم کودک‌کش صهیونیستی به راه انداخت، فرزندان رشید این سرزمین، جانانشان را در راه دفاع از امنیت و عزت ایران فدا کردند. یاد آنان به ما یادآوری می‌کند که قداست خاک تنها در خطوط جغرافیا نیست؛ در جان‌هایی است که برای پاسداشت آن ایستاده‌اند. وزیر ارشاد اظهار کرد: در چنین روزگاری، هنر نمی‌تواند خاموش بماند و سینما می‌تواند، راوی این مقاومت باشد و این زخم‌ها و این رشادت‌ها را نگاه دارد تا حافظه جمعی ایران و جهان روشن و پایدار بماند. سینماگران ایران و جهان، جشنواره جهانی فیلم فجر نشان می‌دهد که سینما چگونه می‌تواند فاصله‌ها را کوتاه کند و گفت‌وگو میان ملت‌ها را ممکن سازد. حضور فیلمسازان و میهمانانی از کشورهای گوناگون نمایان می‌کند که جهان امروز بیش از هر زمان دیگری نیازمند روایت‌های صادقانه، انسانی و دغدغه‌مند است. در بخش بعدی این مراسم پس از اجرای دو قطعه دیگر موسیقی، راند فرزند زاده رئیس سازمان سینمایی به جایگاه آمد و با قدردانی از زحمات وزیر ارشاد و استاندار و مدیران استان فارس از یک سخن عباس کیارستمی یاد کرد و گفت: سینما به قول عباس کیارستمی، راه ساده‌ای است برای شناخت و فهم یکدیگر. سینما پیوند دارد با هویت و تار و پود ما، بی‌دلیل نیست که کیارستمی بی‌اندازه به سعدی عشق می‌ورزید. سینما تصویری خلق می‌کند که با چشم سرمی‌شود دید، شعر هم تصویری خلق می‌کند که با چشم جان می‌شود دید و از این منظر سده‌ی یکی از بزرگ‌ترین شاعران تصویری است.

در پایان جوایز بخش‌های مختلف اهدا شد و در بخش مسابقه بین‌الملل، سیمرغ بهترین فیلم به «درس‌آموخته‌ها» از مجارستان، سیمرغ بهترین کارگردانی به «مارس تا مه» به کارگردانی مارتین پاول ریکا از چک و سیمرغ بهترین فیلمنامه به «به من نگاه کن» النا کیسلوا و آندری کونچالوفسکی و به کارگردانی ولادیمیر گراماتیکوف از روسیه اهدا شد.

مراسم پایانی چهل‌وسومین جشنواره جهانی فیلم در حالی در شیراز برپا شد که نوری بیلگه‌جیلان، فیلمساز ترکیه‌ای و رئیس هیأت داوران پس از داوری فیلم‌ها از ایران رفته بود و پس از واکنش‌هایی که به حضور او در این جشنواره وارد شد، تصمیم گرفت در مراسم اختتامیه حضور پیدا نکند. این جشنواره در شرایطی آغاز شده بود که نوری بیلگه‌جیلان، فیلمساز مطرح ترکیه و برنده نخل طلا کن، مشهورترین چهره سینمایی جشنواره بود و انتشار نام او حاشیه‌هایی را از سوی گروهی از فیلمسازان ایرانی خارج از کشور به‌وجود آورد که در نامه‌ای خواستار جدا شدن او از جشنواره جهانی فجر شدند. اما او در پاسخ این اقدام را فدا شدن هنر در مقابل سیاست دانست و به حضور خود در ایران و داوری فیلم‌ها ادامه داد.

ازجمله هنرمندانی که در مراسم اختتامیه حضور داشتند، می‌توان به علی نصیریان، داریوش مودیان، علیرضا خمسه، ایرج طهماسب، محمود کلاری، مهدی کرم‌پور، کمال تبریزی، رضا میرکریمی، رضا پایک، همایون اسعدیان، منوچهر شاهسواری، صدف اسپهبدی، الهام اخوان، هدی زین‌العابدین، رضا میرکریمی و... اشاره کرد.

این مراسم که کارگردانی آن برعهده بهروز شعبی بود با پخش آثباتی از قرآن کریم و سرود جمهوری اسلامی ایران و با اجرای فرزند حسینی از ساعت ۱۸:۰۵ آغاز شد و پس از سه ساعت به پایان رسید.

در بخش ابتدایی این مراسم پس از صحبت‌های پرشور فرزند حسینی درباره ایران و میزبانی شیراز و مردم این شهر، روح‌الله حسینی، دبیر جشنواره متنی احساسی را درباره این دوره جشنواره با نمایش فیلم‌های مختلف و حضور میهمانان متعدد قرائت کرد. تجلیل از رضا میرکریمی و آلفرد یعقوب‌زاده ازجمله بخش‌های این مراسم بود.

پس از پخش ویدئویی از رضا میرکریمی، سیدعباس صالحی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، محمود کلاری فیلمبردار شناخته‌شده و کمال تبریزی کارگردان سینمای ایران برای تقدیر از رضا میرکریمی روی صحنه آمدند.

میرکریمی در سخنان کوتاهی گفت: خوشحالی خودم را ابراز می‌کنم از اینکه جشنواره جهانی فیلم فجر به‌صورت مستقل برگزار می‌شود. همچنین خوشحالم که خارج از پایتخت و در مکانی بسیار مناسب در شهر شیراز برگزار می‌شود. آرزوی خوبی برای آینده این جشنواره دارم، بخشی از عمر را برای این جشنواره گذاشتم و نمی‌توانم بی‌تفاوت باشم. امیدوارم هر سال جشنواره باشکوه‌تر برگزار شود. این حلقه‌ای غیرسیاسی و فرهنگی با سینمای جهان است که روی بزرگ‌ترین مزیت ما یعنی سینما استوار شده است. سینما بهترین دستاورد ما پس از انقلاب است. سینمای ما در منطقه سرآمد است و در جهان حرف‌ها برای گفتن دارد. اولین برنامه این مراسم به تقدیر از آلفرد یعقوب‌زاده اختصاص داشت. یعقوب‌زاده نیز از دریافت این تقدیرنامه ابراز خوشحالی کرد.

آواخوانی محمد معتمدی و اجرای موسیقی توسط گروهش، بخش بعدی این مراسم بود که پس از آن حسینعلی امیری، استاندار فارس برای ایراد سخن به جایگاه رفت. او میزبانی شیراز را از این رویداد بزرگ سینمای کشور افتخار دانست و گفت: سینمای ایران بدون پیوند عمیق با

متون باستانی ایران کرده است. کتاب‌هایی چون زبان پهلوی، ادبیات و دستور آن و شناخت اساطیر ایران از آن دست کتاب‌هاست که به‌گونه‌ای روشمند و با زبانی ساده و قابل فهم نوشته شده و به‌عنوان مرجع و منبع موثق و مورد استناد بسیاری از محققان و پژوهش‌گران در این عرصه و به عنوان کتاب درسی در دانشگاه‌های داخلی و خارجی تدریس می‌شود. آموزگار در ترجمه نیز پرکار است. کتاب «نمونه‌های نخستین انسان، نخستین شهریار در تاریخ افسانه‌ای ایران» ترجمه مشترک‌اش با زندیاد احمد تفضلی در سال ۱۳۶۸ برنده کتاب سال شد و در همان سال لوح تقدیر از دانشگاه تهران دریافت کرد. از دیگر تالیفات او می‌توان به «ایران باستان»، «ماریان موله»، «شناخت اساطیر ایران»، «اسطوره زندگی زردشت»، «اداویراف نامه (ارداویرازنامه)»، «زبان پهلوی، ادبیات و دستور آن»، «تاریخ اساطیری ایران»، «زبان، فرهنگ»، «اسطوره نظارت و کوشش در چاپ کتاب تاریخ ادبیات پیش از اسلام»، «تجدیدنظر و تجدیدچاپ کتاب مینوی خرد» و «نظارت در ترجمه کتاب کتیبه‌های هخامنشی» نوشته پیر لوکوک نیز اشاره کرد.

مراحل گذار به کمال

کتاب «باز هم ایران و گوشه‌هایی از فرهنگ آن» به تازگی از آموزگار منتشر شده است. این کتاب به خواننده کمک می‌کند تا درک بهتری از جهان‌بینی و ساختارهای فکری نمادین نیاکان خود پیدا کند. آموزگار در این کتاب به کاشش در یکی از کهن‌الگوهای بنیادین و تکرارشونده در فرهنگ و اساطیر ایران می‌پردازد: ساختار هفت مرحله‌ای. این مرحله‌ها صرفاً یک عدد نیست بلکه نمادی از حرکت دشوار به سوی کمال، آزمونی برای اثبات شایستگی و گذاری از جهانی مادی به حقیقتی معنوی است. آموزگار در کتابش توضیح می‌دهد چگونه مراحل پهلوانی در شاهنامه معمولاً با عدد ۷ عجین شده است. هفت‌خوان رستم و هفت‌خوان اسفندیار صرفاً داستان‌هایی ماجراجویانه نیستند بلکه نمادی از گذار قهرمان از سختی‌ها به سوی رشد، تکامل و کمال انسانی به شمار می‌روند. آموزگار با نگاهی موشکافانه، ریشه‌های این ساختار را فراتر از حماسه‌های ملی دنبال می‌کند و با ارجاع به متون مزدیسنا، نشان می‌دهد این الگوی هفت مرحله‌ای در آیین‌های دینی نیز حضوری پررنگ دارد؛ جایی که باور بر این بود که روان برای رسیدن به روشنایی و حقیقت باید از هفت آسمان یا هفت مرحله عبور کند. این نگاه تطبیقی به اسطوره‌های دیگر تمدن‌ها، از جمله یونان و هند، نیز گسترش می‌یابد و به نقش آزمون‌های سخت و نمادین برای قهرمانان اشاره می‌کند که آن‌ها را برای رسیدن به هدف نهایی آماده می‌سازند.

تقریباً برای اولین بار شاهد یکی از موفق‌ترین نقش‌آفرینی‌های ترلان پروانه در نقش جوانی محبوبه بوده است. نوبه پورفرج در نقش رحیم که بیشتر در سکوت بازی می‌کند از بازیگران جوان و مستعدی است که در سال‌های اخیر حضور موثقی در فیلم‌های سینمایی و سریال‌های خانگی داشته و همین روزها فیلم «گوزن‌های آویان» با نقش‌آفرینی او در حال اکران در سینماهاست. البته «پورفرج» هنوز در حاشیه روایت دیگر در روایت هم مادر و پدر محبوبه هستند که «رحیم» با «محبوبه»، حضوری به‌اندازه و باورپذیر در نگاه مخاطبان «بامداد خمار» داشته است و شیمی بین «محبوبه» و «رحیم» در سریال قابل‌پذیرش است. دو کاراکتر کلیدی دیگر در روایت هم مادر و پدر محبوبه هستند که «ستاره اسکندری» و «علی صفای» در تجربه‌های متفاوت در ایفای این دو نقش، خوش درخشیده‌اند. زمانی که پای روایتی عاشقانه به بستری تاریخی در میان باشد، اولین چالش برای کارگردان، فضا‌سازی است. «ترگس آبیار» که پیش از این در فیلم سینمایی «نفس» و البته سریال «سووشون» تا حدود زیادی تسلط خود بر فضا‌سازی تاریخی را به اثبات رسانده بود، در «بامداد خمار» هم به‌خوبی توانسته، فضایی باورپذیر برای هر دو فرزند داستان، هم در دهه ۶۰ و هم در تهران قدیم به تصویر بکشد. او اما به نماهای باز و عمومی که بیشتر در خدمت فضا‌سازی هستند، اکتفا نکرده و براساس اقتضای روایت، بخش عمده‌ای از قاب‌های خود را از نماهای نزدیک به شخصیت‌ها ثبت کرده است. «آبیار» با تمهیداتی همچون دوربین روی دست و نمای دید کاراکترها، فضا‌های احساسی و تلاطم‌های درونی شخصیت‌ها را به‌خوبی به تصویر درآورده و ترکیب همین تمهیدات، مخاطب را بدون پیچیدگی‌های مرسوم، وارد دنیای روایت می‌کند. هرچند استفاده از چند پاساژ تصویری در قسمت ابتدایی کمی ریتم روایت و همخوانی آن با فضای عامه‌پسند رمان را دچار اختلال کرد اما در ادامه همه چیز در خدمت فضای داستان قرار گرفت و حالا می‌توان به استناد قسمت‌های پخش شده به کارگردانی «بامداد خمار» نمره قبولی داد. «ترگس آبیار» در زمینه هدایت بازیگران در مقابل دوربین هم همواره کارگردانی کاربلد بوده و در تجربه تازه خود هم به‌خوبی توانسته یک‌دستی میان بازی بازیگران مطرح با بازیگران کمتر شناخته شده را حفظ کند. «بامداد خمار» با همین داشته‌ها حالا تبدیل به یکی از شانس‌های اصلی برای توفیق در شبکه خانگی شده و باید دید در ادامه مسیر و با رسیدن به نقاط اوج داستان، چه بازخوردی از مخاطبان خواهد گرفت.

ادامه تحصیل به فرانسه رفت و پس از دریافت مدرک دکتری از دانشگاه سوربن در رشته فرهنگ و زبان‌های باستانی سال ۱۳۴۷ به ایران بازگشت. او از سال ۱۳۴۷ تا ۱۳۴۹ به عنوان پژوهشگر در بنیاد فرهنگ ایران مشغول به کار شد. از سال ۱۳۴۹ به عنوان استادیار در گروه فرهنگ و زبان‌های باستانی دانشگاه تهران آغاز به تدریس کرد و از سال ۱۳۶۲ به عنوان دانشیار و از سال ۱۳۷۳ به عنوان استاد دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران به تدریس و تحقیق اشتغال داشت و سال ۱۳۸۵ با بالاترین درجه استادی، بازنشسته شد. آموزگار، عضو شورای عالی علمی مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی است و عضو هیأت مشورتی انجمن ایران‌شناسی فرانسه در ایران و عضو گروه انتخاب کتاب را در کارنامه خود دارد.

از آثار ژاله آموزگار که به او لقب «بزرگ‌پانوی مطالعات ایران باستان» را داده‌اند، می‌توان به «اسطوره زندگی زردشت» و «زبان پهلوی، ادبیات و دستور آن» با همکاری احمد تفضلی و «تاریخ اساطیری ایران» می‌توان اشاره کرد. تألیف، ترجمه و نگارش مقاله درباره اساطیر، زبان‌ها و ادیان ایران باستان، متون پهلوی و ادبیات فارسی زرتشتی از جمله مهم‌ترین زمینه‌های کاری آموزگار است. آثار و نوشته‌های آموزگار کمک فراوانی به شناخت هرچه بیشتر

نویسنده رمان دارد، بیش از آنکه درباره «سودابه» باشد، درباره تجربه عاشقانه «محبوبه» است و در ادامه سریال هم شاهد فرازوفروادهای زندگی او از همان سال‌های جوانی تا دوران میان‌سالی و کهنسالی خواهیم بود؛ با زخمی فراموش نشده از یک تجربه عاشقانه با عطر خوب! معشوق محبوبه شاکردنجاری به‌نام رحیم است و در همین قسمت‌های ابتدایی سریال هم می‌توان یکی از فرازهای تماشایی داستان را مربوط به مواجهه اولیه و ملاقات‌های بعدی میان این دو دانست که البته تا حدی برخی از مخاطبان نوعی نگاه اروتیک‌گونه برداشت کرده‌اند اما اگر رمان را خوانده باشند در لابه‌لای صفحات آن بارها «محبوبه» به آن لحظه‌ای که رحیم را با بازوهای ورزیده، عرق جبین و موهای آشفته دیده، اشاره می‌کند.

برخلاف سریال «سووشون» که از همان قسمت ابتدایی به‌واسطه انتخاب نامناسب بازیگران، نقش‌های اصلی مورد انتقادات قرار گرفت، «ترگس آبیار» در چیدمان ترکیب بازیگران «بامداد خمار» عملکرد بهتری داشته و بازیگران نقش‌های اصلی به‌خوبی توانسته‌اند به کاراکترهای رمان در مقابل دوربین، جان ببخشند. «احترام‌برومند» در نقش محبوبه کهنسال، نقطه اتصال خوبی با این شخصیت محوری در همان قسمت ابتدایی فراهم آورد، لحن قصه‌گوی «برومند» به داستان حال و هوایی تازه بخشیده است. در ادامه هم مخاطب

مواجهه طولانی‌مدت کودکان با این سطح از آلودگی، نه‌تنها ریسک بیماری‌های حاد تنفسی را افزایش می‌دهد بلکه پیامدهای بلندمدتی برای سلامت ریه و قلب آنها در پی خواهد داشت. عدم تعطیلی در چنین وضعیتی، سوالی جدی را درباره میزان اهمیت قائل شدن برای توصیه‌های تخصصی بهداشتی در نظام مدیریتی شهر مطرح می‌کند. سلامت این گروه‌ها، به‌ویژه در مناطق مرکزی و جنوبی تهران که بیشترین تأثیر آلودگی را پذیرفته‌اند، در معرض خطر جدی قرار دارد و این سهل‌انگاری می‌تواند، هزینه‌های سنگین درمانی را در آینده به جامعه تحمیل کند. در نهایت اینکه تا زمانی که ناهماهنگی میان نهادهای مسئول مرتفع نشود و تعلل نهادهای کلیدی سلامت امکان تصمیم‌گیری به موقع را از بالاترین مقام اجرایی سلب کند، هر سال با تکرار این چرخه معیوب مواجه خواهیم بود. ضرورت دارد که مرجع تصمیم‌گیرنده با تعریف استانداردهای سخت‌گیرانه‌تر و عمل به اصل احتیاط، سلامت شهروندان را مقدم بر هرگونه ملاحظه اداری و آموزشی قرار دهد تا دیگر شاهد این نباشیم که قانونی، بهانه‌تزییع حق تنفس پاک شود.

گزارش ویژه

ثبت رکورد بالاتر از ۴ گیگابیت بر ثانیه

روی شبکه‌ها ۵۵ همراهِ اول

همراه اول با دستور وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، آخرین پروژه‌های ارتباطی خود در استان کرمان را افتتاح و رکورد سرعت بیش از ۴ گیگابیت بر ثانیه روی شبکه ۵G خود را ثبت کرد. به گزارش مرکز ارتباطات، توسعه برند و رویدادهای بین‌المللی همراه اول، نخستین و بزرگ‌ترین اپراتور تلفن همراه کشور در آیین افتتاح ۳۴۷ پروژه ارتباطی با مجموع اعتبار بیش از ۱۹ هزار میلیارد ریال در جریان سفر وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات به استان کرمان از پروژه‌های ارتباطی خود مبتنی بر آخرین نسل از فناوری‌های ارتباطی رونمایی کرد. وحید شاه‌منصوری، نماینده همراه اول در این مراسم ضمن اشاره به سرمایه‌گذاری ۱۵۸۴ میلیارد تومانی همراه اول در استان کرمان از ابتدای آغاز به کار دولت چهاردهم، اظهار کرد: امروز با افتتاح سایت‌های جدید ارتباطی همراه اول، تعداد سایت‌های ۵G استان کرمان به ۴۱ می‌رسد. وی ابراز کرد: قابل توجه وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات که ماهانه از میان ۱۰ سایت پرتراфик ما در کشور حدود نیمی از سایت‌ها به استان کرمان تعلق دارد و از این جهت، استان کرمان همواره در اولویت‌های سرمایه‌گذاری ما بوده است. وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات ضمن تشکر از تلاش‌های صورت گرفته همکاران ارتباطی خود در اپراتور اول تلفن همراه کشور، اظهار کرد: امیدواریم که این توجه به امر سرمایه‌گذاری برای استان باعث خیر و برکت باشد. گفتنی است در جریان برگزاری این مراسم با دستور وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات از سایت نسل پنجم همراه اول در شهر کرمان تست سرعت گرفته و رکورد ۴۱۹۴ مگابیت بر ثانیه ثبت شد. همزمان دستور افتتاح سایت نسل چهارمی همراه اول در روستای نظم‌آباد شهرستان جازموریان نیز داده شد که با ۹۸ نفر خانوار به فاصله ۴۰۰ کیلومتری از شهر کرمان قرار دارد. برنامه این اپراتور برای سال جاری در استان کرمان، راه‌اندازی ۶۳ سایت جدید و انجام ۲۹ مورد ارتقای فناوری است که تاکنون نیز ۳۲ سایت جدید به بهره‌برداری رسیده و ۱۶ مورد ارتقای فناوری انجام شده است. این اقدامات، پوشش شبکه و کیفیت خدمات ارتباطی را برای مردم و کسب‌وکارهای استان کرمان بهبود می‌بخشد. همراه اول توسعه زیرساخت‌های ارتباطی را در سراسر کشور با هدف محرومیت‌زدایی دیجیتال و تحقق عدالت ارتباطی پیگیری می‌کند.

می‌سازد؛ تصمیم برای وضعیت اضطراری یک کلان‌شهر نباید صرفاً بر پایه پیش‌بینی‌های غیرقطعی جوی باشد. در شرایطی که سطح آلوده‌ها، به‌ویژه ذرات ریز ۵/ PM۲، نزدیک به آستانه بحران قرار دارد، تصمیم‌گیری باید با در نظر گرفتن اصل احتیاط و اولویت سلامت عمومی و براساس داده‌های پایش ساعتی اتخاذ شود نه امید به یک بارش احتمالی. این رویکرد، در نهایت منجر به آن شد که شاخص آلودگی ۱۳ واحد بالاتر از روز قبل قرار گیرد و وضعیت «ناسالم برای همه» به تأیید برسد.

بهای سنگین برای سلامت کودکان و نسل آینده

نگرانی اصلی، متوجه آسیب‌پذیرترین گروه، یعنی کودکان و دانش‌آموزان است. در حالی که دایره آلودگی تا وضعیت «ناسالم برای همه» گسترش یافته بود، الزام دانش‌آموزان به حضور در مدارس و تردد در هوای آلوده، توصیه‌های بهداشتی را نقض کرد. توصیه‌های رسمی سازمان هواشناسی در هشدار سطح زرد، گروه‌های حساس را از فعالیت‌های سنگین و تردد غیرضروری در فضای باز منع می‌کند.

می‌گوید: به اضافه اینکه سقف‌گذاری بر مهریه و مداخله دولت در یک قرارداد خصوصی که براساس توافق و علم و اطلاع طرفین منعقد شده به‌عنوان مداخله در «حقوق خصوصی» و شاید حتی «خلاف شرع» قابل تفسیر و ایراد است. موضوع مهریه همواره در تاریخ اجتماعی ایران از دوره سعدی تاکنون بوده است. نکته حائز اهمیت این است که هیچ‌گاه هیچ حکومتی در این ادوار به شیوه‌ای که امروز شاهد هستیم در ماهیت و جزئیات آن مداخله نکرده است. اما در نظام جمهوری اسلامی، دولت به شکلی بی‌سابقه اقدام به مداخله در این حق کرده است. او توضیح می‌دهد: اگر بخواهیم با ادبیات رسمی و گفتمان فقهی حاکم صحبت کنیم این مداخله به معنای سلب یک حق شرعی از زنان است. مهریه نه‌تنها یک موضوع دینی بلکه یک تکلیف قانونی و دینی بر دوش مرد محسوب می‌شود که «عندالمطالبه» لازم‌الاجراست. اینکه نهادهای قانونی به این شکل با ماهیت عندالمطالبه و شرعی مهریه برخورد می‌کنند از منظر فقهی و حقوق شرعی، امری صحیح و درست نیست.

کاظمی تأکید می‌کند: مداخله دولت در یک قرارداد خصوصی که براساس توافق و اطلاع کامل طرفین منعقد شده و تحدید آن از سوی بسیاری به‌عنوان خلاف شرع تلقی می‌شود. این نگرانی وجود دارد که شورای نگهبان با توجه به وظیفه صیانت از احکام شرع، چه رویکردی نسبت به این مصوبات اتخاذ خواهد کرد؛ چراکه از لحاظ حقوقی و فقهی، ایرادات جدی بر این قوانین وارد است.

آیا شورای نگهبان موافقت می‌کند؟

این مصوبه برای لازم‌الاجرا شدن باید به تأیید شورای نگهبان برسد. علی آذری، سخنگوی کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس و پیشنهاددهنده اصلی این طرح در خصوص احتمال تأیید شورای نگهبان اظهار خوش‌بینی کرده است. او استناد از طرح را به قاعده فقهی «لاضرر» دانسته و تأکید کرده است که هر جا نهادی شرعی به ابزاری برای ضرر و آسیب به نهاد خانواده تبدیل شود، قانونگذار باید آن را تعدیل و اصلاح کند. او خاطر نشان کرده که در سوابق شورای نگهبان، محدودیت مهریه در سال‌های قبل، مغایر با شرع شناخته نشده و این مصوبه با اصول فقهی، عدالت و رفع ظلم در خانواده سازگار است. در نهایت، تصمیم مجلس در کاهش سقف مجازات کیفری مهریه، یک تیغ دولبه است؛ از یک سو، گامی در راستای حبس‌زدایی و تطبیق قانون با شرایط اقتصادی دشوار جامعه و جلوگیری از آسیب‌های زندان است اما از سوی دیگر باید دید، آیا سازوکارهای حقوقی جدید برای مطالبه مابقی مهریه، بدون ضمانت اجرای کیفری، به اندازه کافی قوی خواهد بود تا حقوق شرعی و مالی زنان را به‌طور مؤثر تضمین کند. این تعادل شکننده اکنون در انتظار نظر نهایی شورای نگهبان است.

در حقیقت یک ضعف حیاتی در ساختار مدیریت بحران را افشا می‌کند: ناکارآمدی در هماهنگی بین‌بخشی. این سوال به‌جد مطرح است که چگونه نهاد حیاتی مانند دانشگاه علوم پزشکی که مستقیماً مسئول سلامت شهروندان است در مواجهه با اوج‌گیری آلودگی تا وضعیت «قرمز» نتوانسته یا نخواست است، وظیفه قانونی خود را برای به صدا درآوردن زنگ خطر و درخواست جلسه اضطراری انجام دهد؟ این تعلل در نقطه آغازین زنجیره تصمیم‌گیری به‌طور ناخواسته منجر به وضعیتی شد که در آن سلامت عمومی فدای بروکراسی اداری شد و این عدم هماهنگی، بار سنگین انتقادات را به دوش بالاترین مقام اجرایی شهر انداخت.

شکست پیش‌بینی‌ها و تصمیمات شتاب‌زده

تصمیم به دایر کردن مدارس و لغو دورکاری‌ها، ساعتی قبل‌تر و توسط کارگروه اضطرار آلودگی هوا اتخاذ شده بود. این کارگروه با اعلام «بهبود شرایط جوی» و «کاهش غلظت آلاینده‌ها»، این فرمان را صادر کرد؛ تصمیمی که بلافاصله با واقعیت سخت شرایط جوی تهران در روز چهارشنبه مواجه شد. در واقع، این تصمیم شتاب‌زده بود که آلودگی را بیش از پیش در کانون توجه قرار داد. استاندار نیز به اتکا به پیش‌بینی‌های هواشناسی مبنی بر بارندگی شب گذشته اشاره کرد که به دلیل تغییرات جوی محقق نشد. این مسئله یک اشکال بزرگ در نحوه تصمیم‌گیری را نمایان

کاهش سقف کیفری مهریه از ۱۱۰ سکه به ۱۴ سکه

بازمی‌گردد که زنان را از نظر مالی در مضیقه قرار می‌دهد. اکثریت زنان ایرانی فاقد درآمد مستقل هستند زیرا بازار اشتغال به نحوی سازماندهی نشده که فرصت‌های برابر برای ورود و تثبیت زنان فراهم کند. علاوه بر این، زنان با موانع متعدد اجتماعی و خانوادگی برای ورود به عرصه کار مواجهند. در واقع دو منبع مالی اصلی که مردان از آن بهره‌مند هستند اما زنان دسترسی محدودی به آن دارند، عبارتند از: درآمد حاصل از اشتغال: به دلیل موانع ساختاری در بازار کار و دوم ارث که سهم زنان نصف مردان است و در بسیاری از مناطق کشور همین حق قانونی نیز تحت فشار عوامل سنتی و خانوادگی (مانند حفظ زمین) توسط برادران تضییع می‌شود. با حذف یا تضعیف این دو منبع درآمدی در صورت وقوع طلاق و عدم پرداخت مهریه، وضعیت معیشتی زنان به شدت نامعول و آسیب‌پذیر خواهد بود. در غیاب حمایت‌های دولتی برای اشتغال و تأمین اجتماعی زنان پس از طلاق، تضعیف مهریه، وضعیت مالی آنان را به فاجعه نزدیک می‌سازد.

حفظ اقتدار مردسالارانه

به اعتقاد کاظمی؛ تأکید صرف بر رفع مشکل زندان مردان به دلیل مهریه و نادیده گرفتن حقوق مالی و حق تصفیه اموال زنانی که سال‌ها در زندگی مشترک مشارکت داشته‌اند به معنای حفظ اقتدار مردسالارانه و ساختارهای موجود است. همان‌طور که اشاره شد، در بسیاری از کشورهای غیرمسلمان، سازوکارهایی برای تضمین سهم زن از دارایی‌های مشترک پس از جدایی وجود دارد. این در حالی است که در ایران با تضعیف مهریه، تنها پشتوانه مالی که می‌توانست پس از جدایی برای یک زن فراهم شود از سلب شده است. این جامعه‌شناس با بیان اینکه پیامدهای این تصمیم شامل اول ترلسزل پایه‌های خانواده است، تأکید می‌کند: با توجه به حق چندهمسری برای مردان، تضعیف حقوق مالی زن اول می‌تواند منجر به ویرانی یک خانواده شود. دوم؛ تشدید فقر زنان و سوم؛ پیامدهای اجتماعی و روانی. در بحران اقتصادی کنونی، فقر زنان پس از طلاق، پیامدهای جسمی، روانی و اجتماعی جدی به‌دنبال خواهد داشت؛ ازجمله افزایش آسیب‌های اجتماعی مانند روسپی‌گری که نتیجه مستقیم فقر است. او می‌گوید: علاوه بر این، مردان در برخی شرایط می‌توانند از حق چندهمسری استفاده کنند که این خود موجب نابودی کامل خانواده و افزایش فشارهای اقتصادی و اجتماعی به زنان خواهد شد. چنین وضعیتی می‌تواند پیامدهای منفی زیادی به همراه داشته باشد؛ ازجمله تشدید فقر زنان، افزایش آسیب‌های روانی و جسمی و در نهایت افزایش مشکلات اجتماعی نظیر فحشا و دیگر بحران‌های اجتماعی. کاظمی با اشاره به اینکه در غیاب تشکل‌های مدنی قوی و فعال زنان در کشور حقوق این قشر در برابر مجلس و تصمیم‌گیری‌های کلان، بی‌پناه و بی‌دفاع مانده است،

گروه اجتماعی: در روزی که آلودگی هوای تهران یک‌بار دیگر به اوج رسید و شاخص کیفیت هوا (AQI) با عبور از مرز بحرانی به عدد ۱۶۶ رسید و وضعیت را برای «همه گروه‌ها ناسالم» اعلام کرد، تصمیم به عدم تعطیلی شهر توسط نهادهای مسئول، پرسش‌ها و انتقادات گسترده‌ای را برانگیخت. این تصمیم، به‌ویژه پس از چند روز آموزش غیرحضوری، باعث سردرگمی و نگرانی عمیق میان شهروندان شد. در شرایطی که پایتخت در زمره ۱۰ شهر آلوده جهان قرار گرفت به‌نظر می‌رسد، سازوکارهای اضطراری نتوانستند به سرعت و قاطعیت لازم برای حفظ سلامت عمومی عمل کنند و گویی ملاحظات اداری بر سلامت مردم ارجحیت یافت.

استناد به قانون، گریز از مسئولیت؟

محمدصادق معتمدیان، استاندار تهران، در واکنش به این انتقادات، موضعی مبتنی بر روال قانونی اتخاذ کرد و با رد هرگونه «بهانه‌گیری برای تعطیلی»، تأکید کرد که استاندارد «طبق قانون عمل کرده است». او ریشه اصلی عدم تصمیم‌گیری را متوجه نهادهای دیگر دانست و اعلام کرد: «تصمیم عدم تعطیلی شخصی نبوده و طبق قانون در چنین مواقعی دانشگاه علوم پزشکی باید از هواشناسی و محیط‌زیست درخواست جلسه اضطراری کرده تا استانداردی تصمیمات لازم را اتخاذ کند که متأسفانه این اتفاق نیفتاد.» این اظهارات، هرچند به‌ظاهر متکی بر آیین‌نامه‌هاست اما

ادامه تیتیر یک

کاهش سقف کیفری مهریه از ۱۱۰ سکه به ۱۴ سکه

بر اساس این اصلاحیه، مجازات حبس به‌طور کلی حذف شده و در مورد مهریه تا سقف ۱۴ سکه، نظارت با استفاده از سامانه‌های الکترونیکی (مانند پابند الکترونیکی) جایگزین آن می‌شود. این رویکرد در تبصره‌های جدید ماده (۳) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی نیز تصریح شده است. این اقدام در حالی صورت می‌گیرد که بنابر آمار ارائه شده توسط نمایندگان حدود ۲۵ هزار محکوم مالی در این زمینه وجود دارد (اگرچه آمار ستاد دیه در ماه‌های اخیر تعداد کمتری را اعلام کرده است اما آمار کل زندانیان دیه و مهریه نشان‌دهنده بار سنگین این پرونده‌ها بر سیستم قضایی است). موافقان معتقدند این اصلاح به حفظ بنیان خانواده کمک کرده و از آسیب‌های اجتماعی و روانی ناشی از زندانی شدن مردان به دلیل ناتوانی مالی جلوگیری می‌کند.

نگرانی‌ها و ابهام‌های حقوقی

این مصوبه با وجود اهداف مثبت در کاهش تعداد زندانیان با انتقاد و نگرانی‌هایی، به‌ویژه از سوی مدافعان حقوق زنان، همراه شده است. منتقدان معتقدند، مهریه در شرایط اقتصادی و فرهنگی کنونی ایران، اغلب تنها پشتوانه مالی و اهرم فشار قانونی زنان هنگام طلاق یا اختلافات خانوادگی است. کاهش شدید سقف ضمانت کیفری می‌تواند این پشتوانه را تضعیف کرده و زنان را در پیگیری حقوق خود، به‌ویژه در شرایط عدم تمکن مالی مرد، بی‌پناه‌تر سازد.

این نگرانی وجود دارد که با حذف ابزار فشار حبس، مطالبه مهریه مازاد بر ۱۴ سکه عملاً به یک فرآیند طولانی، دشوار و کم‌اثر حقوقی تبدیل شود که در آن اثبات ملات مالی زوج، به‌خصوص در صورت کتمان دارایی، بسیار دشوار خواهد بود. سیمین کاظمی، جامعه‌شناس در گفت‌وگو با سازندگی معتقد است، اقدام مجلس نه‌تنها غیرشرعی است بلکه تنها اهرم حقوقی زنان نیز از آنها گرفته شده است.

او می‌گوید: قوانین خانواده در ایران به‌طور سنتی، ساختاری داشته‌اند که در آن، حقوق و امتیازات مالی و حقوقی به‌طور نامتوازن به‌نفع مردان است. مهریه و نفقه از معدود حمایت‌های مالی و حقوقی بودند که برای زنان پیش‌بینی شده بود. در حال حاضر با وضع سقف بر مهریه و تحدید آن عملاً تنها اهرم حقوقی و مالی باقی‌مانده در اختیار زنان تضعیف یا سلب شده است. اگر قرار است معضلاتی چون زندانی شدن مردان به دلیل عدم توانایی پرداخت مهریه حل شود، ضروری است که این موضوع به‌صورت جامع و کلان دیده شود نه آنکه صرفاً به یک بخش از مشکل پرداخته شود. اصلاح واقعی نیازمند یک بازنگری کامل در قوانین خانواده است تا حقوق زنان در ابعاد مختلف زندگی مشترک و پس از جدایی به‌طور کامل تضمین شود.

کاظمی تأکید می‌کند: به اضافه اینکه این مسئله تنها یک روی سکه است؛ روی دیگر به ساختار اقتصادی-اجتماعی موجود

